

Cliqueu aquí
per accedir a la
versió completa
de la publicació

Guia per a la selecció d'espècies de verd urbà

Jardineria

Col·lecció_ **Documents de Treball**

La Diputació de Barcelona és una institució de govern local que treballa conjuntament amb els ajuntaments per impulsar el progrés i el benestar de la ciutadania.

La col·lecció **Documents de Treball** facilita els agents del món local documentació actualitzada per contribuir a millorar la gestió de les polítiques públiques locals.

Aquesta guia està pensada com una eina d'ajuda a la planificació i gestió dels espais verds, en tota la seva diversitat i complexitat, dels municipis de la demarcació de Barcelona. Segueix la lògica del procés de presa de decisions i vol donar resposta a les qüestions següents: De quin espai disposem? Com dissenyarem l'espai per donar resposta a les funcions que han de desenvolupar? Quines espècies i combinacions d'espècies són les més idònies? Com ha de ser la plantació per tal que els elements vegetals desenvolupin tot el seu potencial?

Aquesta obra és una referència que es pot consultar abans de prendre decisions o en cas de dubtes, però en cap cas té pretensió normativa ni vol substituir la professionalitat necessària per portar a terme la gran diversitat de tasques associades al verd urbà.

**Diputació
Barcelona**

Àrea de Territori i Sostenibilitat

Servei d'Equipaments i Espai Públic
Comte d'Urgell, 187
Edifici del Rellotge, 4t. pis
08036 Barcelona
Tel. 934 022 122
s.equipamentsep@diba.cat · www.diba.cat/seep

Consulteu altres publicacions al web
de la Llibreria de la Diputació de Barcelona:

www.diba.cat/libreria

Guia per a la selecció d'espècies de verd urbà

Jardineria

Josep Selga Casarramona
Xavier Argimon de Vilardaga
Carme Farré Arana
Josep Cirera Clotet

Col·lecció **Documents de Treball**

Sèrie_Territori, 27

**Diputació
Barcelona**

Redacció

Josep Selga Casarramona biòleg
Xavier Argimon de Vilardaga enginyer tècnic agrícola
Carme Farré Arana biòloga i paisatgista
Josep Cirera Clotet enginyer agrònom

Il·lustracions

Anna Terricabras Genís enginyera tècnica agrícola i paisatgista

Experts consultats

Carme Lacambra Pifarré enginyera tècnica agrícola
Andreu Salvat Saladrigas biòleg especialista en botànica
Moisés Guardiola Bufí biòleg

Coordinació

Servei d'Equipaments i Espai Públic
Eloi Juvillà Ballester Servei d'Equipaments i Espai Públic

Consell assessor de redacció

Eloi Juvillà Ballester i Montserrat Reus i Martí Servei d'Equipaments i Espai Públic
Sònia Chavero Bellido Servei de Salut Pública
Enric Coll Gelabert Oficina Tècnica de Sensibilització, Participació i Divulgació Ambiental
Eulàlia Codinachs Vanaclocha Oficina Tècnica de Canvi Climàtic i Sostenibilitat
David Carrera i Bonet Oficina Tècnica de Planificació i Anàlisi Territorial

© del text: els autors
de l'edició: Diputació de Barcelona
Març de 2015

Producció: Gabinet de Premsa i Comunicació de la Diputació de Barcelona
Composició: Jordi Rodríguez Ramos
ISBN: 978-84-9803-704-3
Dipòsit legal: B 2074-2015

Índex

Presentació	8
Introducció	9
Disseny i composició	13
Disseny	13
Coherència formal	14
Color	15
Textura	17
Olor	18
Escala espacial	18
Escala temporal	19
Gestió	20
Composició	20
Criteris de composició	21
L'element vegetal en el disseny del verd urbà	24
Elements puntuals	24
Alineacions	24
Masses i grups	25
Tanques i vorades	26
Massissos herbacis i mixtos	29
Recobriments de sòls	30
Selecció d'espècies d'arbusts i plantes de jardí	32
Selecció	32
Espècies seleccionades	32
Plantes invasores	34
Manual d'ús de la guia de jardineria	35
Estructura de la Taula de selecció d'espècies d'arbusts i plantes de jardí	36

Identitat i tipologia	37
Identitat	37
Tipologia	38
Medi i origen	39
Zona climàtica	39
Zona de rusticitat	41
Resistència a les glaçades	43
Resistència a la calor	43
Resistència a la sequera	44
Tolerància a la calç	44
Proximitat al mar	45
Exposició solar	45
Origen	46
Forma i característiques	47
Forma, tipus o sistema de fixació	47
Alçària	48
Amplada	48
Fulla (o tija)	48
Flor	49
Fruit	49
Funció i interès	50
Funcions principals	50
Atributs d'interès	50
Gestió	51
Poda i retall	51
Al·lèrgies i reaccions adverses	52
Plagues i malalties	52
Consum hídic	52
Vida útil	53
Potencial d'invasió	53
Densitat de plantació	53
Taula de selecció d'espècies d'arbusts i plantes de jardí	54
Llegendes	54
Taula de selecció d'arbusts i plantes de jardí	57
Plantació d'arbusts i plantes de jardí	99
Qualitat de la planta	99
Transport i recepció	102

Qualitat del sòl	102
Treballs de plantació	103
Treballs de postplantació	106
Gespes	107
Introducció	107
Usos d'una gespa	108
Funcions d'una gespa	108
Abans de decidir si es posa o no una gespa	109
Dades necessàries per a una correcta selecció	110
Selecció de gespes	110
Les diferents espècies de gespa	110
Les barreges de gespa	115
Els prats i els tapissos	116
Les ressembres	117
El reg d'una àrea de gespa	117
Pla d'actuació	117
Tolerància a la sequera de diverses espècies	118
Regs d'establiment i de manteniment	118
Definició dels paràmetres de la Taula de selecció	119
Identitat	119
Medi	119
Característiques estètiques i funció	121
Gestió	122
Taula de selecció de gespes	126
Taula de barreges	132
Conclusions	133
Bibliografia	134
Annex. Taula complementària d'espècies d'arbusts i plantes de jardí	138
Agraïments dels autors	175

Presentació

Des de l'Àrea de Territori i Sostenibilitat, el Servei d'Equipaments i Espai Públic treballa en cooperació amb els ens locals per a la millora dels equipaments i de l'espai públic, amb l'objectiu d'oferir a la ciutadania uns serveis de qualitat.

El verd urbà de l'espai públic constitueix una part molt important d'aquests serveis, ja que contribueix a la millora de la qualitat de vida dels nostres pobles i ciutats. Els arbres, la vegetació i els espais verds en general acosten la natura a la ciutadania, alhora que contribueixen a millorar l'entorn urbà netejant l'aire, aportant frescor, generant ombra i fent més acollidor l'espai públic. És per tot això que el verd urbà constitueix un dels indicadors de qualitat de vida més apreciats per la ciutadania.

La publicació que teniu a les vostres mans constitueix la segona part de la *Guia per a la selecció d'espècies de verd urbà* que vam encetar l'any 2012 amb el primer volum dedicat a l'arbrat viari. Atesa la complexitat de la jardineria pública, hem vist necessari ampliar la Guia amb aquest segon volum dedicat a les espècies de jardineria, ja que aquestes resulten també determinants tant en la qualitat dels espais verds urbans com en les conseqüències de gestió que impliquen les decisions i la selecció d'un tipus d'espècies o altres.

El punt de partida per poder disposar d'una jardineria pública urbana de qualitat comença amb el disseny adequat de l'espai, segueix amb la tria acurada de les espècies i amb la seva correcta plantació i gestió. Aquesta estructura lògica és la que segueix la guia amb l'objectiu de facilitar la tasca als serveis municipals.

La Guia que teniu a les vostres mans és el fruit d'un treball conjunt entre els autors i una comissió interdepartamental constituïda per personal tècnic del Servei de Salut Pública, l'Oficina Tècnica de Sensibilització, Participació i Divulgació Ambiental, l'Oficina Tècnica de Canvi Climàtic i Sostenibilitat, l'Oficina Tècnica de Planificació i Anàlisi Territorial, i el Servei d'Equipaments i Espai Públic de la Diputació de Barcelona.

Esperem que aquesta publicació us sigui d'ajuda en la vostra política municipal de jardineria pública i d'espai públics, que contribueixi a una major eficiència i eficàcia del Servei i que asseguri la satisfacció ciutadana en aquest àmbit.

Marc Castells i Berzosa

Diputat delegat d'Infraestructures, Urbanisme i Habitatge

Introducció

L'objectiu d'aquesta Guia és esdevenir una eina d'ajuda al disseny i a la gestió dels espais verds urbans dels municipis de la província de Barcelona. Aquesta publicació dóna continuïtat i complementa la *Guia per a la selecció d'espècies de verd urbà: arbrat viari* de la Diputació de Barcelona publicada l'any 2012.

Així doncs, la intenció és que la Guia constitueixi un instrument útil, i sobretot pràctic, per als serveis tècnics municipals, tant per als que compten amb especialistes en jardineria, com sobretot per als més generalistes dels municipis petits i mitjans.

La finalitat d'aquesta Guia es pot resumir en la valoració del verd urbà dels nostres pobles i ciutats, treballant des del coneixement de la natura, respectant el caràcter propi de cada lloc i gestionant de forma responsable i eficient els recursos per fer espais més confortables, experiències d'estada més agradables i major eficiència en la gestió municipal del verd urbà.

Els valors del verd urbà

El verd urbà configura un dels aspectes més valorats per part de la ciutadania, moltes vegades perquè constitueixen un espai d'esbarjo, d'estada i de reconexió amb la natura dins la ciutat. Així, aquests espais compleixen unes funcions ambientals i socials essencials per a la millora de la qualitat de vida i el benestar de les persones.

La funció del verd urbà va més enllà de fer agradable el paisatge de la ciutat, transforma el territori urbà en un «hàbitat» adequat per viure els humans en plenitud. Com ja hem apuntat, la natura urbana ofereix evidents beneficis ambientals que van des de l'absorció de partícules i elements químics contaminants, passant per l'augment de la biodiversitat urbana o la funció de connector, fins a la disminució de les molèsties causades pel soroll, i en conjunt es pot dir que tenen un cert paper en la mitigació i adaptació contra el canvi climàtic.

Per altra banda, la demanda d'espais verds és també l'expressió d'una necessitat en termes de salut. L'evidència científica demostra que l'existència d'espais verds en zones urbanes ajuda a millorar el benestar i la qualitat de vida de les persones. Entre els seus beneficis, promouen el desenvolupament de l'activitat física a l'aire lliure, contribueixen a la salut mental i proporcionen oportunitats per al desenvolupament de les relacions socials.

S'ha demostrat que la disponibilitat d'espais verds de qualitat anima la gent a fer servir els espais públics i contribueix a promoure interaccions socials positives que milloren la cohesió social i el desenvolupament local.

Així doncs, es posa de manifest la contribució dels espais enjardinats a la millora de la qualitat ambiental, de la salut humana i de la cohesió social, així com de la importància del verd urbà com a organitzador de la trama urbana i connector amb el territori circumdant.

Cada vegada apareixen nous valors associats al verd urbà i és més evident que la qualitat de la infraestructura verda és un ingredient clau en la qualitat de la gestió municipal.

Treballar amb la natura

La complexitat i la biodiversitat de la natura responen a les necessitats d'adaptació als canvis constants de l'entorn. Una de les estratègies més freqüents de l'acció humana és la simplificació. Repetim fórmules i uniformitzem solucions, sense adonar-nos que fem sistemes més fràgils i més dependents.

Així com en el medi natural les espècies més adaptades són les espècies autòctones de cada indret, les condicions ambientals del medi urbà són molt diferents de les del seu entorn, per la qual cosa hem de recórrer a la cultura –entesa com el coneixement i l'experiència humana i també com el cultiu de plantes adequades a les condicions urbanes per trobar les espècies més adients.

Treballar amb la natura, aprenent-ne, ens permet copsar l'originalitat de cada espai i de cada indret, sense imatges preconcebudes i sense imposar models. Si estem receptius a les característiques pròpies del lloc podrem facilitar dinàmiques de desenvolupament que evolucionaran per si mateixes i que donaran significat a l'espai.

Una altre aspecte de la natura és la relació, en el medi natural tot està vinculat. En el medi urbà no es tracta, només, de construir zones verdes sinó de donar continuïtat als processos i als fluxos, que encara que alterats per la intervenció humana, continuen tenint el seu propi ritme natural. El verd urbà ha de formar una xarxa que afavoreixi la connectivitat de tots els espais urbans de la ciutat i que estableixi una relació de continuïtat amb l'exterior de la ciutat.

Jardineria mediterrània

El clima mediterrani es caracteritza sobretot per la irregularitat de les pluges i pel fet de coincidir en l'estació més calorosa l'època amb menys precipitacions. Això comporta la poca disponibilitat d'aigua per al reg dels parcs i dels jardins, i també la necessitat d'escollir espècies vegetals tolerants o resistents a les temperatures elevades.